

Förhistoriska gravar i Böljerum

Rapport från särskild arkeologisk undersökning 1992
Böljerum, Gladhammars socken, Västerviks kommun, Småland

Magnus Petersson

KALMAR LÄNS MUSEUM
Rapport 2009:16

Förhistoriska gravar i Bøljerum

Rapport från särskild arkeologisk undersökning 1992

Bøljerum, Gladhammars socken, Västerviks kommun, Småland

Författare	Magnus Petersson
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: Böljerum, cairns, bronze age, roman iron age.

This report presents the results of two archaeological excavations of three cairns in Böljerum, Gladhammar parish, Småland. None of them contained any finds except burnt skeletal

remains. Two of the cairns were dated through the charcoal analysis which gave the results that one was erected during late bronze age and the other during the roman iron age.

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Inledning.....	8
Topografi och fornlämningsmiljö.....	9
Tekniska och administrativa uppgifter.....	13
Litteratur.....	14
Bilagor.....	15

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerad.

Sammanfattning

Sommaren 1992 undersökte Kalmar läns museum tre stensättningar i Bøljerum, Gladhammars socken, Småland. Två av gravarna daterades med hjälp

av ^{14}C -metoden och resultaten blev att en hade anlagts under yngre bronsålder och en under romersk järnålder.

Inledning

Under sommaren 1992 undersökte Kalmar läns museum tre stensättningar vid Böljerum, strax norr om Verkeback, inom fastigheten Böljerum 3:14, Gladhammars socken, Västerviks kom-

mun, Småland. Anledningen till detta var att en ny sträckning av Europaväg, (E22), skulle byggas mellan Verkeback och Västervik.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger i ett landskap som är tydligt präglad av landhöjningen efter istiden. Särskilt kring Verkeback är topografin dramatisk med bergshöjder som stupar brant ned mot havsvikar och dalgångar. Undersökningsområdet karaktäriseras av en mindre

dalgång som tidigare utgjort en havsvik i söder vilken inramas av skogklädda bergshöjder. Vid dalgången ligger Bøljerums gård var det än idag bedrivs jordbruk och på bergsryggarna omkring växer det skog.

I takt med landhöjningen kom landskapet

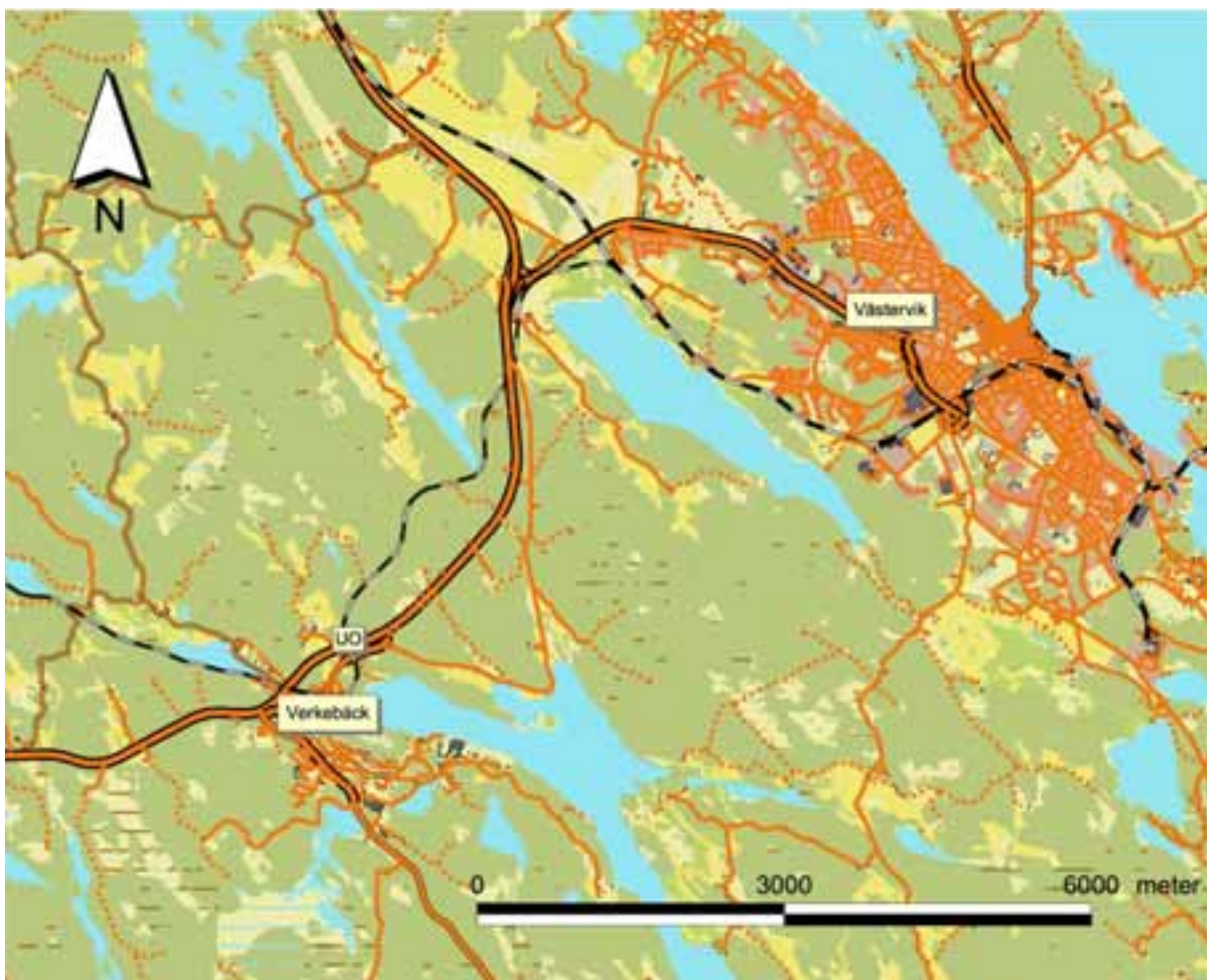

Bild 1. Karta över vägsträckningen mellan Verkeback och Västervik.

Bild 2. Raä 206:2. Foto från SO.

Bild 3. Raä 271:1. Foto från NO.

Bild 3. Raä 271:2. Foto från O.

tidigt att hysa befolkningar som slog sig ner vid de mer låglänta partierna. I samband med nydragningen av E22 undersöktes också två, alternativt tre, stenåldersboplatser som enligt tolkningen etablerades under senmesolitikum/tidigneolitikum. Dessa boplatser låg på små, stenfria terrassliknande avsatser i en annars

tämligen blockig och stenig terräng. Andra lämningar som undersöktes på platsen utgjordes av odlingsrösen från äldre järnålder och något som föreföll vara en vikingatida ugn. På höjderna kring Böljerums gård karakteriseras fornlämningsbilderna av gravkonstruktioner som tre rösen samt 25 stensättningar. Generellt kan gravar i dessa lägen dateras till bronsålder - äldre järnålder.

Gravarna

Gravarna som var av typen stensättningar undersöktes var fördelade på två platser. I söder, på en höjd söder om Böljerums dalgång, RAÄ 206:2 och två på en bergshöjd i norr, RAÄ 271. För fotografier, se bild 2, 3 och 4.

RAÄ nr 206:1

På en nordligt sluttande platta av en förhöjning, Renhornsberget, strax norr om Verkeäckbron undersöktes den aktuella stensättningen som mätte 5,8 meter i diameter och 0,8 meter i höjd efter avtorvning. I mitten fanns en grop som var 1 meter i diameter och med ett djup av 0,2 meter. Graven hade en delvis kantkedja. I den lägre norra delen låg graven direkt på berget men i övrigt vilade den på ett 0,3 meter tjockt sandlager. Fyllningen utgjordes av 0,2 – 1 meter stora stenar och låg i flera lager. Stenarna i fyllningen var av samma typ som de naturligt liggande stenarna i omgivningen.

I ett naturligt sandlager, centralt i graven påträffades brända ben inom en yta av en kvadratmeter och ner till 0,1 meters djup. Norr om benkoncentrationen fanns en 2 kvadratmeter stor yta med ett stort kollager med rödbränd sand. Det är sannolikt att den gravlagde brändes på platsen. Inga fynd påträffades.

Benresterna var välbrända och vägde sammanlagt 211,5 gram. I den osteologiska analysen föreslås det att benen kommer från en vuxen individ, möjligen manlig.

Träkol från brandlagret togs till ¹⁴C-analys vilken daterade graven till kring Kristi födelse.

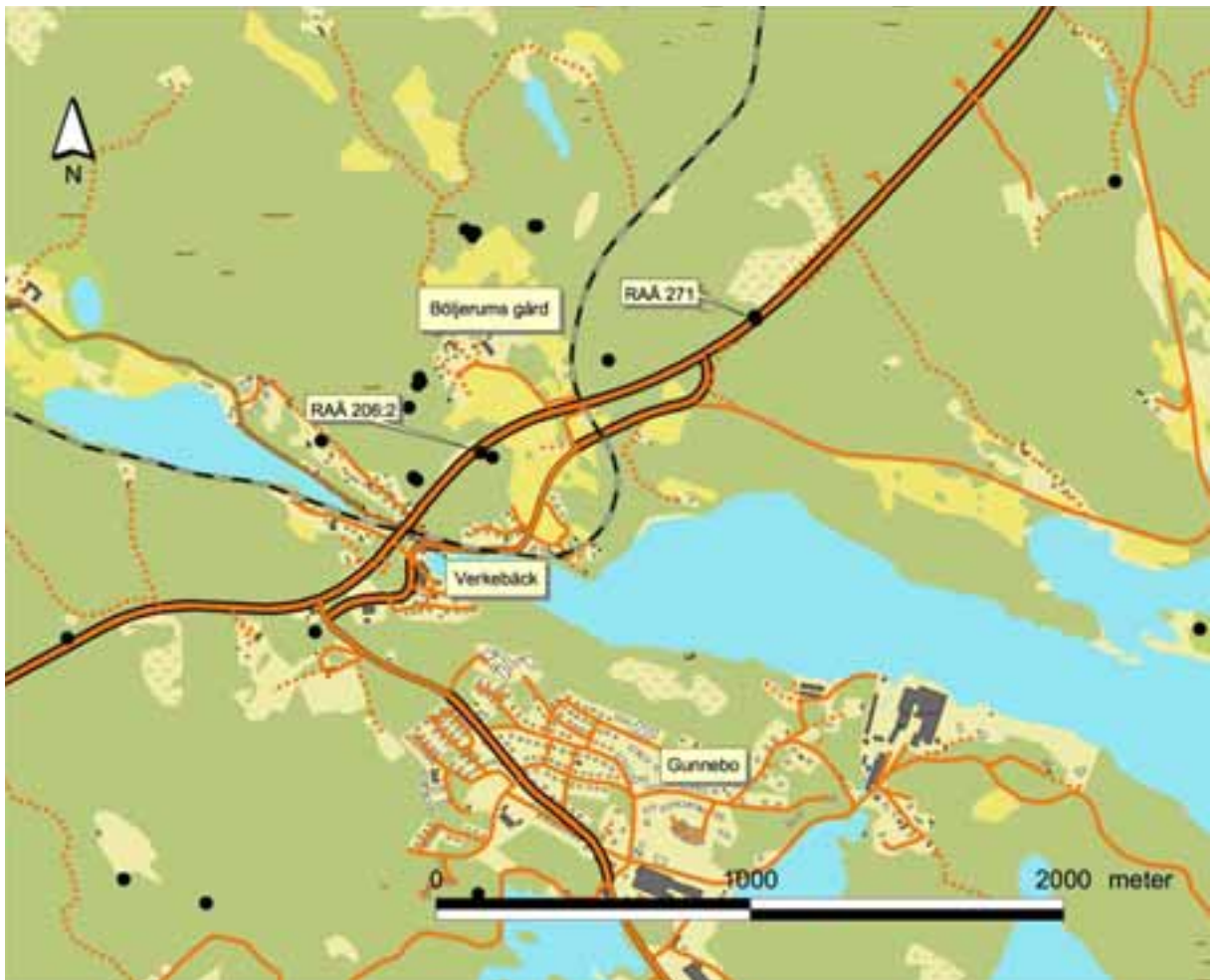

Bild 5. Undersökningsområdet med de berörda fornlämningarna markerade.

RAÄ 271

Stensättningarna som var av typen misterhultare låg på krönet av en bergplatå öster om Bøljerums dalgång. Båda var lagda på kalt berg och låg 6,5 meter från varandra.

Grav nr 1 mätte 6,5 x 5 meter stor med en höjd av 0,4 meter. Det finns inga uppgifter om fyllningsstenarnas storlek eller lager. Utifrån fotografier ser det ut att bara vara ett lager med sten. Inga fynd påträffades.

Benmaterialet bestod av 63 välbrända fragment med en vikt av 4,5 gram. Ingen närmare analys kunde göras.

Träkol från anläggningen togs till ¹⁴C-analys vilket daterade graven till yngre bronsålder.

Grav nr 2 mätte 3,5 x 3 meter stor med en höjd av 0,2 meter. Det finns inga uppgifter om fyllningsstenarnas storlek eller lager. Utifrån fotografier ser det ut att bara vara ett lager med sten. Inga fynd påträffades.

Benmaterialet utgjordes av 71 välbrända fragment med en vikt av 8,6 gram. De identifierbara benen tolkades komma från en vuxen individ.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 20-6175-92

Kalmar läns museums dnr: 1131/92

Uv objnr: 15/1992

Uppdragsgivare: Vägverket i Kalmar län, Box 749, 391 27 Kalmar

Landskap: Småland

Kommun: Västervik

Socken: Gladhammar

Fastighet: Böljerum 3:14

Fornlämningsnr: 206:2, 271

Ek. karta: 7G 0i Verkeback

X koordinat, RAÄ 206:2: 6400 826

Y koordinat, RAÄ 206:2: 1542 823

M ö h, RAÄ 206:2: 30 meter

X koordinat, RAÄ 271: 6401 280

Y koordinat, RAÄ 271: 1543 710

M ö h, RAÄ 271: 45-50 meter

Fältarbetstid: -

Antal arbetsdagar: -

Maskintid: -

Personal: Mats Blohmé, Mikael Nilsson, Gustav Alling, Philip Seward

Du nr: -

Fynd nr: KLM 44284, KLM 44285:1-2.

Fynd: Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. (Fynden finns registrerade dels i databas och dels i manuellt lappkort-system efter socken. Alla fynd som är tillräckligt stora är signerade.)

Analys: Osteologisk analys utförd av Lena Nilsson, Malmö museer

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Dokumentation (*= bifogas)

Situationsplan, skala: 1:400

Profil, skala: 1:20

Övrigt material ingående i rapport: Osteologisk analys, fältanteckningar (RAÄ 206).

Inmätning: Inmätningar är genomförda med Geodimeter totalstation eller GPS. Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem RT90 2,5 gonV och RH70.

Litteratur

Sarnäs, P. 1994a. *Vägar i tid och rum*. Om de arkeologiska undersökningarna inför ombyggnaden av E22:an vid Västervik 1992. Kalmar läns museum.

Sarnäs, P. 1994b. *Från jägarstenålder till vikingatid i Bøljerum*. Bøljerum 3:14, Gladhammars sn, Småland. Arkeologisk undersökning 1992. Kalmar läns museum. Rapport 1994:8.

Bilagor

Bilaga 1. Fyndlista RAÄ nr 206:1

Bilaga 2. Fyndlista RAÄ nr 271

Fyndlista

KLM 44284:0-0

SM
Gladhammar sn
Böljerum 3:14
Fornl nr: 206:1
Arkeologisk undersökning

F nr	Ruta	Anl	Material	Sakord	Typ	Ant	Vikt(g)
0		206:2	Ben	Människoben			210

Fyndlista

KLM 44285:1-2

SM
Gladhammar sn
Böljerum 3:14
Fornl nr: 271
Arkeologisk undersökning

F nr	Ruta	Anl	Material	Sakord	Typ	Ant Vikt(g)	
1	1	1	Ben	Människoben		63	1,5
2	2	2	Ben	Människoben		71	8,6

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se